

**ความรับผิดทางอาญาและพระธรรมวินัยของพระภิกษุ:
ศึกษากรณี พระภิกษุกระทำความผิดฐานยักยอก**
**CRIMINAL LIABILITY AND DHAMMA VINAYA OF MONKS: A CASE STUDY OF
MONKS COMMITTED OFFENSES OF EMBEZZLEMENT**

¹ไพศาล นาสุริวงศ์ Phaisan Nasuriwong ²วรพจน์ ถนอมกุล Worapote Thanomkul
³ประเสริฐ ลิ้มประเสริฐ Prasert Limprasert
^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: pp.sran2525@gmail.com

Article Received: March 10, 2025. Revised: March 27, 2025. Accepted: March 28, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทยและพระธรรมวินัย 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างและองค์ประกอบของความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญาต่างประเทศประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทยและพระธรรมวินัย 3) เพื่อวิเคราะห์ความคล้ายคลึงและความแตกต่างกันของความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญาต่างประเทศ ประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทยและพระธรรมวินัย และ 4) เพื่อให้ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดของพระภิกษุที่ประพฤติผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อให้สอดคล้องกับพระธรรมวินัย การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสาร หนังสือตำราวิชาการ กฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายของต่างประเทศ กฎหมายไทย และพระสูตรต่างๆ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา การตีความหมาย และการสังเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทยและพระธรรมวินัย มีลักษณะเหมือนกันคือมุ่งคุ้มครองกรรมสิทธิ์ในทรัพย์เหมือนกันในขณะเดียวกัน ในทางพระธรรมวินัยมุ่งคุ้มครองพรหมจรรย์ของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเพื่อขจัดความมัวหมองที่จะเกิดขึ้นในหมู่แห่งพระสงฆ์ แต่ในทางกฎหมายอาญาซึ่งเป็นฝ่ายราชอาณาจักรต้องการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของบุคคลอื่นและความสงบเรียบร้อยของสังคม 2) โครงสร้างและองค์ประกอบของความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญาต่างประเทศ ประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทยและพระธรรมวินัย มีโครงสร้างทางอาญาเหมือนกัน การครอบครองที่กฎหมายบัญญัติโครงสร้างองค์ประกอบความผิด คือ องค์ประกอบภายนอก และองค์ประกอบภายใน 3) ความคล้ายคลึงและความแตกต่างกันของความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญาต่างประเทศ ประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย และพระธรรมวินัย (1) ความคล้ายคลึงกันของความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศส กฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย และพระธรรมวินัยข้อหุติยปาราชิก (2) ความแตกต่าง คือ ผู้กระทำความผิด มูลค่าทรัพย์ โทษ และ

คุณธรรมทางกฎหมายที่ต้องการคุ้มครอง และ 4) ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดของพระภิกษุที่ประพฤติผิดฐานลักขโมยตามประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อให้สอดคล้องกับพระธรรมวินัย (1) ขอเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นมาตรา 352/1 (2) ขอเสนอแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย ในมาตรา 356 (3) ขอเสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ในหมวดที่ 4 เรื่องนิคหกรรม และการสละสมณเพศ เป็นมาตรา 26 บรรค 2

คำสำคัญ: ความรับผิดทางอาญา, พระธรรมวินัย, พระภิกษุกระทำความผิดฐานลักขโมย

Abstract

This research article aimed to 1) study the concept and theory of legal morality of the offence of embezzlement under the Criminal Code of the Kingdom of Thailand and the Dhamma-Vinaya, 2) study the comparative structure and elements of the offence of embezzlement under foreign criminal codes, the Criminal Code of the Kingdom of Thailand and the Dhamma-Vinaya. 3) analyze the similarities and differences of the offence of embezzlement under foreign criminal codes, the Criminal Code of the Kingdom of Thailand and the Dhamma-Vinaya, and 4) draw conclusions and suggestions for revision and improvement of the Criminal Code and related laws concerning the offence of monks who commit the offence of embezzlement under the Criminal Code of the Kingdom of Thailand to be consistent with the Dhamma-Vinaya. This research was a qualitative research by studying documents, academic textbooks, international law, foreign law, Thai law, and various sutras in Theravada Buddhism. The data were analyzed using content analysis, interpretation, and synthesis techniques.

The research results found that 1) the legal morality of the offence of embezzlement under the Criminal Code of the Kingdom of Thailand and the Dhamma-Vinaya have similar characteristics, which are aimed at protecting the ownership of property. At the same time, in the Dhamma-Vinaya, it aimed to protect the celibacy of Buddhist monks to eliminate the defilement that may arise among the monks. However, in the criminal law, which is the Kingdom's side, it aims to protect the property ownership of others and the peace and order of society. 2) The structure and elements of the offence of embezzlement according to foreign criminal codes, the Criminal Code of the Kingdom of Thailand and the Dhamma-Vinaya had the same criminal structure. The completeness of the elements prescribed by law for the structure of the elements of the offence was the external element and the internal element. 3) Similarities and differences between the offence of embezzlement according to foreign criminal codes, the Criminal Code of the Kingdom of Thailand and the Dhamma-Vinaya (1) Similarities of the offence of embezzlement according to the Criminal Code of the Federal

Republic of Germany, the Criminal Law of the French Republic, the Criminal Law of the Kingdom of Thailand and the Dhamma-Vinaya, the second Parajika offense. (2) The differences were the offender, the value of the property, the penalty and the legal morality that needed to be protected. 4) Conclusions and suggestions for revisions to the Criminal Code and related laws regarding the offence of monks who commit the offence of embezzlement according to the Criminal Code of the Kingdom of Thailand in order to be consistent with the Dhamma-Vinaya (1) it was proposed to amend the Criminal Code of the Kingdom of Thailand to be Section 352/1, (2) it was proposed to amend the Criminal Code of the Kingdom of Thailand in Section 356, (3) it is proposed to amend the Sangha Act of 1962 (No. 2) of 1992 in Chapter 4 on the suppression (Niggahakamma) and renunciation of the monkhood to be Section 26, paragraph 2.

Keywords: Criminal Liability, Dhamma-Vinaya, Monks Committed Offenses of Embezzlement

บทนำ

ศาสนาพุทธเปรียบเสมือนรากแก้วหนึ่งของระบบจริยธรรมและศีลธรรมของสังคมไทยโดยมีพระภิกษุเป็นผู้เผยแผ่คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าผู้เป็นศาสดาของศาสนาพุทธ บรรดาพระภิกษุทั้งหลายจึงเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของพระพุทธศาสนาผู้มีหน้าที่ควบคุมดูแลศีลธรรมกำหนดแบบแผนแห่งความประพฤติที่ดีของผู้คนในสังคมไทย มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากฎหมายของบ้านเมือง พระภิกษุเหล่านี้ย่อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและดำรงตนเป็นผู้เผยแผ่พุทธศาสนาให้แก่พุทธศาสนิกชนยึดปฏิบัติตาม สังคมพระสงฆ์ของไทยในอดีตนั้นได้ดำรงอยู่โดยปราศจากกฎหมายของแผ่นดินหรือของฝ่ายราชอาณาจักรเข้าไปกำหนดแบบแผนการปกครองของพระสงฆ์ ต่อมาใน พ.ศ. 2445 (รศ. 121) สมัยรัชกาลที่ 5 ท่ามกลางการปฏิวัติทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งรวมศูนย์ไว้ที่ส่วนกลางได้มีการตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ รศ. 121 ขึ้นเพื่อให้คณะสงฆ์ใช้เป็นรูปแบบการปกครองกันเอง ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการอันสำคัญในการผดุงรักษาพระธรรมวินัยให้ดำรงอยู่ต่อไป อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ตั้งแต่ฉบับแรกจนถึงฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ล้วนแล้วแต่ไม่ใช่พระธรรมวินัย แต่เป็นกฎหมายของแผ่นดินที่ฝ่ายราชอาณาจักรตราขึ้นเพื่อไว้เป็นเครื่องมือในการผดุงรักษาและส่งเสริมพระธรรมวินัย ฉะนั้น ในกรณีพระภิกษุกระทำความผิดตามพระธรรมวินัยนั้นจะนำข้อกฎหมายของแผ่นดินมาหักล้างไม่ได้ เพราะต้องตีความให้เป็นไปเพื่อรักษาพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัดพระภิกษุจึงต้องมีลักษณะที่แตกต่างจากพลเมืองโลกทั่วไป เพราะนอกจากจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธองค์แล้วยังต้องยึดมั่นในพระธรรมวินัยอีกด้วย และยังคงต้องเคารพปฏิบัติตามกฎหมายของฝ่ายราชอาณาจักรและจารีตประเพณีของสังคมด้วย

อย่างไรก็ตาม พระภิกษุในอีกสถานะหนึ่งย่อมถือเป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมดาเช่นกัน เพียงแต่เป็นผู้ที่ผ่านการอุปสมบทตามแนวทางของพระพุทธศาสนา แต่เมื่อบุคคลเหล่านั้นกล่าวคำขอบวชว่าจะขอถึงซึ่งผู้มีพระภาคเจ้าโดยปวารณาตัวว่าจะยึดมั่นถือมั่นในพระธรรมของพระศาสดาเป็นสรณะของชีวิต จะละเว้นจากความยึดมั่นถือมั่นในกามตัณหา ความติดใจยินดีในรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส เรื่องไร้สาระ เช่น ลาภยศ ทรัพย์สินเงินทองต่างๆ และอารมณ์อันเป็นสุขเป็นทุกข์เพื่อมุ่งสู่พระนิพพานอันเป็นหนทางแห่งการดับทุกข์

แล้ว บุคคลเหล่านั้นก็ย่อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและดำรงตนเป็นผู้เผยแผ่พุทธศาสนาให้แก่พุทธศาสนิกชน ยึดถือปฏิบัติตาม ด้วยเหตุที่พระภิกษุถือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการธำรงไว้ซึ่งศีลธรรมในสังคมไทย ความประพฤติของพระภิกษุจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะพระภิกษุเป็นผู้อบรมสั่งสอนพุทธศาสนิกชนให้ปฏิบัติตนเป็นคนดีอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข แต่การณ์กลับไม่เป็นเช่นนั้นเมื่อปรากฏว่าในปัจจุบันนี้มีการกระทำ ความผิดอาญาที่เกิดขึ้นจากการกระทำของพระภิกษุเพิ่มมากขึ้น ดังที่ปรากฏเป็นข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์และ สื่อต่างๆ อยู่บ่อยครั้ง และในทางปฏิบัติส่วนใหญ่ก็พบว่า การกระทำของพระภิกษุเหล่านี้ แม้จะถือว่าผิดวินัย สงฆ์แต่ก็จะได้รับโทษเพียงให้สึกจากสมณเพศและรับโทษทางอาญาอย่างบุคคลทั่วไปเท่านั้น (ณัฐธิดา ใจเย็น, 2558) การกระทำผิดอาญาของภิกษุถือเป็นเรื่องร้ายแรง เพราะนอกจากจะเป็นการสร้างความเดือดร้อนต่อ ประชาชนทั่วไปแล้ว ยังทำให้พุทธศาสนามัวหมอง เนื่องจากการฉ้อโอกาสจากความเคารพนับถือศรัทธา ของพุทธศาสนิกชนทั่วไปมาเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด แสวงหาประโยชน์ให้ตนเองโดยมิชอบ โดยเฉพาะการกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการยักยอกทรัพย์ เช่น พระภิกษุหลอกเอาเงินชาวบ้าน โดยพยายาม พุดจาโน้มน้าวและอาศัยความเชื่อความศรัทธาของชาวบ้านให้บริจาคเงินให้แก่วัดหรือแก่ตนเพื่อ เป็นการทำบุญ อดอ้างว่าการบริจาคเงินมากๆ จะได้บุญมาก และเอาเงินที่ได้นั้นไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว ทั้ง ที่พระภิกษุควรจะได้ชื่อว่าเป็นผู้สละแล้วซึ่งกิเลสทั้งปวง ตามแนวทางที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ให้ ยึดถือปฏิบัติตาม พระภิกษุถือเป็นบุคคลที่มีสถานะสูงในสังคมและได้รับความไว้วางใจจากสังคม ควรจะ ประพฤติตนให้อยู่ในกรอบพระธรรมวินัยและกรอบกฎหมายทางสังคม เป็นตัวอย่างที่ดีแก่พุทธศาสนิกชน ตั้งใจช่วยเผยแผ่พุทธศาสนาสืบไป เมื่อพระภิกษุกลับกลายเป็นผู้กระทำความผิดก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคมเสียเอง ทั้งลำพังเพียงพระธรรมวินัยในพระไตรปิฎกก็ไม่สามารถควบคุมให้พระภิกษุมีความประพฤติอยู่ในธรรมได้ เนื่องจากพระธรรมวินัยเป็นเพียงหลักเกณฑ์ทางศีลธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2555)

ประเด็นที่เป็นข่าวร้อนในขณะนี้ (ไทยรัฐ, 2565) เมื่อมีข้อกล่าวหาว่าพระภิกษุยืมเงินของวัดไปใช้ส่วนตัวเพื่อนำไปให้หญิงสาวคนสนิทใช้จ่าย ต่อมา เมื่อเป็นข่าวโด่งดังจึงนำเงินมาคืนวัดจนถูกกล่าวหาว่าเป็น การยักยอกเงินวัดหรือไม่ จากนั้นพระภิกษุรูปดังกล่าวได้นำเงินมาคืนวัดและทางวัดโดยคณะกรรมการของวัด ไม่ติดใจเอาความกับอดีตพระรูปนั้น เนื่องจากความผิดฐานยักยอกเป็นความผิดอันยอมความได้ กล่าวคือ ความผิดนี้ผู้เสียหายได้รับความเดือดร้อนโดยตรง แต่คนอื่นในสังคมหาได้รับความเสียหายจากการกระทำ ความผิดนั้นไม่ ผู้เสียหายจึงมีสิทธิยุติคดีเมื่อใดก็ได้ ถึงอย่างไรก็ตามความผิดฐานยักยอกทรัพย์ได้ครบ องค์ประกอบความผิดโดยสมบูรณ์แล้ว ดังนั้น พระภิกษุรูปนั้นก็ต้องอาบัติปาราชิกและต้องขาดจากความเป็น พระภิกษุ มีประเด็นเกิดข้อกังขาต่อไปว่าพระภิกษุรูปนั้นต้องอาบัติปาราชิกและต้องขาดจากความเป็นพระภิกษุ หรือไม่ ทำให้เกิดข้อสงสัยกับชาวพุทธอย่างยิ่งว่าคณะกรรมการของวัดหรือสำนักงานพระพุทธศาสนาซึ่งเป็น หน่วยงานที่ดูแลวัดทำไมไม่นำแต่หลักกฎหมายอาญามาบังคับใช้อย่างเดียว โดยไม่นำหลักพระธรรมวินัยมาปรับ ใช้เลยหรืออย่างไร ดังนั้น ถ้าหากพระภิกษุประพฤติผิดปาราชิกข้อหนึ่งนานาคือความผิดเกี่ยวกับการยักยอก ทรัพย์ นอกจากพระภิกษุรูปที่ประพฤตินั้นต้องอาบัติปาราชิกสิกขาบทที่ 2 แล้วยังคงต้องรับผิดตามพระธรรม วินัยคือเป็นผู้ปราชัย เป็นผู้ที่ต้องขาดจากความเป็นพระภิกษุ และพระภิกษุรูปนั้นยังคงจะต้องรับผิดฐาน ยักยอกทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 352 ซึ่งเป็นกฎหมายของฝ่ายบ้านเมือง ดังนี้ พระภิกษุรูป นั้นต้องรับผิดทางอาญาตามกฎหมายแผ่นดินแต่ความรับผิดทางอาญานั้นเป็นความรับผิดที่ยินยอมความได้ แต่ในทางพระธรรมวินัยนั้นถ้าต้องอาบัติทุติยปาราชิกแล้วต้องขาดจากความเป็นพระภิกษุเลยเทียบเท่ากับโทษ ทางโลกคือประหารชีวิตซึ่งเป็นโทษหนัก

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษามาตรา 352 อันเป็นความผิดฐานยกยอก มาแยงองค์ประกอบความผิด และนำพระวินัยในความผิดฐานปาราชิก มาแยงองค์ประกอบความผิดด้วยอีกประการหนึ่งเช่นกัน เพื่อศึกษาถึงโทษที่เป็นความผิดตามอาญาบ้านเมืองกับความผิดตามพระวินัยในทางพุทธศาสนาทั้ง 2 ประการนี้ มาปรับเข้ากับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่าการกระทำของพระภิกษุรูปดังกล่าวจะมีโทษทางอาญาบ้านเมืองและทางพระวินัยหรือไม่ อย่างไร รวมถึงคุณธรรมทางกฎหมาย ลักษณะ องค์ประกอบของความผิดทางอาญาและคุณธรรมทางพระธรรมวินัยที่เกี่ยวข้องกับการยกยอก มีลักษณะและองค์ประกอบที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันอย่างไร เพื่อจะได้เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดของพระภิกษุที่ประพฤติดุติฐานยกยอกทรัพย์ เพื่อให้สอดคล้องกับพระธรรมวินัยสำหรับพระภิกษุในพระพุทธศาสนาให้เกิดความบริสุทธิ์ในสังคมพลสืไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานยกยอกตามประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย และพระธรรมวินัย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างและองค์ประกอบของความผิดฐานยกยอกตามประมวลกฎหมายอาญาต่างประเทศ ประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย และพระธรรมวินัย
3. เพื่อวิเคราะห์ความคล้ายคลึงและแตกต่างกันของความผิดฐานยกยอกตามประมวลกฎหมายอาญาต่างประเทศ ตามประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย และพระธรรมวินัย
4. เพื่อให้ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดของพระภิกษุที่ประพฤติดุติฐานยกยอกตามประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อให้สอดคล้องกับพระธรรมวินัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ข้อมูลและหนังสือตำราวิชาการ เอกสารงานวิจัย วารสารวิชาการทางกฎหมาย ข้อมูลจากทางอินเทอร์เน็ต บทบัญญัติของกฎหมาย คำพิพากษาของศาลฎีกา กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา คัมภีร์ปกรณ์วิเสส ทั้งฉบับภาษาบาลีและภาษาไทย และวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบัน ทั้งในส่วนที่เป็นหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางอาญาและพระธรรมวินัยของพระภิกษุ: ศึกษากรณีพระภิกษุกระทำความผิดฐานยกยอก แล้วนำมาวิเคราะห์ให้เป็นระบบ เพื่อการศึกษาหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะ มีวิธีการและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary source) ได้แก่ ข้อมูลจากพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา และคัมภีร์ปกรณ์วิเสส ทั้งฉบับภาษาบาลีและภาษาไทย
2. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary source) ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ และตำราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางอาญาและพระธรรมวินัยของพระภิกษุ: ศึกษากรณีพระภิกษุกระทำความผิดฐานยกยอก

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร เป็นต้น โดยการวิเคราะห์ (1) การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis) (2) การตีความหมาย (Interpretation) และ (3) การสังเคราะห์

(Synthesis) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content analysis technique) เพื่อเสนอแนะและแก้ไขการกระทำความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทยให้สอดคล้องกับพระธรรมวินัย

สรุปผลการวิจัย

1. คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย และพระธรรมวินัย

คุณธรรมทางกฎหมายมุ่งคุ้มครองความปลอดภัยของร่างกาย (ร่างกาย อนามัย) เสรีภาพ หรือสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งดัง การคุ้มครองไว้ล่วงหน้าเป็นสิ่งที่ไม่มีรูปร่าง ไม่อาจสัมผัสโดยใช้ประสาทสัมผัสได้ และสิ่งที่ไม่รูปร่างที่ไม่อาจสัมผัสโดยใช้ประสาทสัมผัสได้ดังกล่าวเรียกว่า คุณค่า (Wert) ที่เป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ทั้งสิ้น

การรับเอาคุณค่า (Wert) เหล่านี้เข้ามาในกรอบแห่งการคุ้มครองของกฎหมายทำให้ชีวิตของมนุษย์มีความปลอดภัยของร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น กลายเป็นคุณธรรมทางกฎหมาย (Rechtsgut) ในกฎหมายอาญาไป

นอกจากนั้นแล้วยังมีความชั่ว (Schuld) ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบของการกระทำความผิดซึ่งอาจพิจารณาจากสิ่งที่คุณคนนั้นได้กระทำเป็นสิ่งที่สังคมจะตำหนิหรือไม่ ถ้าหากสิ่งที่คุณคนนั้นทำไปเป็นสิ่งที่สังคมไม่ควรตำหนิแล้วกฎหมายก็จะให้อภัยสำหรับการกระทำนั้น เพราะถือว่าโดยสภาพทางจิตใจแล้วบุคคลนั้นไม่มีความชั่ว การให้อภัยในกรณีนี้อาจจะเป็นการให้อภัยโดยเด็ดขาดดังเช่นในกรณีของการกระทำความผิดด้วยความจำเป็น ถ้าการกระทำนั้นเกินสมควรแก่เหตุกฎหมายก็จะเว้นโทษให้เลยหรืออาจจะเป็นการอภัยบางส่วนก็ได้ โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของศาลที่จะพิจารณาโทษ ดังเช่นกรณีของการกระทำการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุหรือการกระทำการกรณีแห่งความจำเป็นเหล่านี้ เป็นต้น

ในขณะเดียวกัน คุณธรรมทางพระธรรมวินัยมุ่งคุ้มครองพรหมจรรย์ของพระภิกษุ ดังที่พระพุทธองค์ได้ทรงประกาศหลักแห่งพระพุทธศาสนาไว้ 3 ประการ เป็นแม่บทสำหรับยึดถือปฏิบัติของพระสาวก เรียกว่า โอวาทปาติโมกข์ คือ 1) สัพพปาปสส อกรรม การไม่ทำบาปทั้งปวง 2) กุสลสสุปสมปทา การยังกุศลให้ถึงพร้อม 3) สจิตตปริโยทปนํ การทำจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์

การบัญญัติยุติปาราชิกก็เช่นเดียวกัน พระพุทธองค์ทรงต้องการทำให้พระสงฆ์ทั้งปวงบริสุทธิ์ ผ่อง เป็นผู้มีจิตใจชั่วร้าย ให้สมกับเป็นนักรบของโลก ฉะนั้น คุณธรรมทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย และตามพระธรรมวินัย มีลักษณะเหมือนกันคือมุ่งคุ้มครองกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเหมือนกัน ในขณะเดียวกัน ในทางพระธรรมวินัยมุ่งคุ้มครองพรหมจรรย์ของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเพื่อขจัดความมัวหมองที่จะเกิดขึ้นในหมู่แห่งพระสงฆ์ แต่ในทางกฎหมายอาญาซึ่งเป็นฝ่ายราชอาณาจักรต้องการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของบุคคลอื่นและความสงบเรียบร้อยของสังคม

2. การเปรียบเทียบโครงสร้างและองค์ประกอบของความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญาต่างประเทศ ตามประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย และตามพระธรรมวินัย

โครงสร้างและองค์ประกอบประมวลกฎหมายอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นแบ่งตามคุณธรรมทางกฎหมายที่ต้องการคุ้มครองซึ่งความผิดฐานยักยอกของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีนั้นคุ้มครองกรรมสิทธิ์ดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา 246 องค์ประกอบความผิดฐานยักยอก ดังนี้

1) ครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นและยกยอกเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต 2) ยกยอกทรัพย์สินที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลรักษา

โทษ 1) จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับ 2) จำคุกไม่เกิน 5 ปี หากยกยอกทรัพย์สินที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลรักษา

การยกยอกที่ร้ายแรงกำหนดโทษหนักขึ้นในกรณีที่ร้ายแรงตามมาตรา 263 เช่น ทำเป็นกระบวนกรต่อเนื่อง ก่อให้เกิดความสูญเสียทางการเงินจำนวนมาก และการใช้ตำแหน่งในฐานะเจ้าหน้าที่รัฐโดยมิชอบ

การลงโทษปรับแบบ Day-Fine 1) กำหนดค่าปรับตามรายได้และฐานะของผู้กระทำความผิด 2) อัตราค่าปรับรายวันขั้นต่ำ 1 ยูโร ขึ้นสูง 5,000 ยูโร 3) ใช้แทนการจำคุกในระยะสั้น 4) มีอัตราการกระทำความผิดซ้ำน้อยกว่าการจำคุก

การดำเนินคดีอาญารัฐเป็นผู้ดำเนินคดีอาญาเป็นหลัก แต่มีความผิดบางประเภทที่ขึ้นอยู่กับความประสงค์ของผู้เสียหาย (เช่น ความผิดที่ผู้เสียหายต้องร้องทุกข์) เป็นต้น

โครงสร้างและองค์ประกอบประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศสความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นแบ่งตามคุณธรรมทางกฎหมายที่ต้องการคุ้มครองซึ่งความผิดฐานยกยอกของฝรั่งเศสเน้นแนวคิดเรื่องความไว้วางใจ (Trust) ดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาปี 1810 (Code Penal 1810) มาตรา 406 และ Nouveau Code Penal 1992 มาตรา 314-1 องค์ประกอบความผิดฐานยกยอกดังนี้ 1) เบียดบังหรือทำให้เสียหายซึ่งเงินทุนหรือทรัพย์สินหรือสิ่งใดที่เขามอบให้และ ได้รับไว้โดยมีหน้าที่ที่ต้องคืน 2) ตั้งใจกระทำให้เสียหาย

โทษ 1) จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับ 375,000 ยูโร

การยกยอกที่ร้ายแรงกำหนดโทษจำคุกและปรับตามความร้ายแรงของการกระทำความผิด เช่น หากผู้ยกยอกทรัพย์สินอยู่ในฐานะเป็นผู้ดูแลจัดการทรัพย์สินของบุคคลอื่นหรือกระทำความผิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมหรือพาณิชย์กรรมหรือเกี่ยวกับหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินที่เป็นขององค์การการกุศลเพื่อสังคมกล่าวคือผู้กระทำความผิดที่จะต้องรับโทษหนักขึ้นก็ต่อเมื่อการกระทำความผิดนั้นกระทบต่อบุคคลจำนวนมากหรือมีความเสียหายเกิดขึ้นเป็นอย่างมาก อันส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมจะต้องรับโทษจำคุกเพิ่มขึ้นเป็นเจ็ดปี และปรับ 750,000 ยูโร และหากผู้กระทำความผิดได้รับแต่งตั้งให้เป็นอนุญาโตตุลาการ หรือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย จะต้องรับโทษจำคุกเพิ่มขึ้นเป็นเวลาสิบปี และปรับ 1,500,000 ยูโร

การลงโทษปรับแบบ Day-Fine 1) คำนวณตามความร้ายแรงของความผิดและทรัพย์สิน 2) รายได้ของผู้กระทำความผิด

การดำเนินคดีอาญารัฐเป็นผู้ดำเนินคดีอาญาเป็นหลัก และเป็นความผิดอันยอมความไม่ได้ ทั้งมีมาตรการไกล่เกลี่ยทางอาญาเพื่อยุติการฟ้องคดีในความผิดเล็กน้อย

โครงสร้างและองค์ประกอบประมวลกฎหมายอาญาของราชอาณาจักรไทยความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นแบ่งตามคุณธรรมทางกฎหมายที่ต้องการคุ้มครองซึ่งความผิดฐานยกยอกของไทยเน้นคุ้มครองกรรมสิทธิ์ดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา 352 องค์ประกอบความผิดฐานยกยอก ดังนี้

องค์ประกอบภายนอก 1) บุคคลที่ครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่น 2) การเบียดบังทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สาม 3) ทรัพย์สินของผู้อื่นหรือสิ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย

องค์ประกอบภายใน 1) เจตนาเปียดบัง คือรู้ว่าทรัพย์สินเป็นของผู้อื่นและต้องการเปียดบัง 2) มูลเหตุชักจูงใจโดยทุจริต คือแสวงหาประโยชน์ที่สมควรได้สำหรับตนเองหรือผู้อื่น

ประเภทของความผิดฐานยักยอก 1) ความผิดฐานยักยอกทรัพย์สินทั่วไป คือเปียดบังทรัพย์สินของผู้อื่นโดยเจตนาและมูลเหตุชักจูงใจโดยทุจริต 2) ความผิดฐานยักยอกทรัพย์สินที่ส่งมอบโดยสำคัญผิด คือเปียดบังทรัพย์สินที่ผู้อื่นส่งมอบให้โดยเข้าใจผิด 3) ความผิดฐานยักยอกทรัพย์สินหาย คือเปียดบังทรัพย์สินที่เป็นของหายซึ่งผู้กระทำได้

การรับโทษ 1) กรณีทั่วไป จำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ 2) กรณีส่งมอบโดยสำคัญผิดหรือทรัพย์สินหาย ระวังโทษเพียงกึ่งหนึ่ง 3) กรณีเป็นผู้จัดการทรัพย์สินหรือมีอาชีพที่ไว้วางใจของประชาชน ระวังโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

โครงสร้างและองค์ประกอบ ทูตียปราชิกเป็นความผิดร้ายแรงในพระธรรมวินัยถึงขั้นขาดจากความเป็นพระภิกษุซึ่งเกี่ยวเนื่องกับทรัพย์สินที่ถือเอาทรัพย์สินของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตมีโทษเป็นปราชิก (อาบัติร้ายแรงที่สุด) นั้น แบ่งตามคุณธรรมที่ต้องการคุ้มครองซึ่งมุ่งคุ้มครองพรหมจรรย์ของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเพื่อขจัดความมัวหมองที่จะเกิดขึ้นในหมู่แห่งพระสงฆ์ องค์ประกอบความผิดทูตียปราชิก ดังนี้ (1) ทรัพย์สินมีผู้ครอบครอง (2) สำคัญว่าเป็นทรัพย์สินที่มีผู้ครอบครอง (3) ทรัพย์สินมีมูลค่า 5 มาสกขึ้นไป (4) มีเจตนาถือเอาทรัพย์สิน (5) ภิกษุทำให้ทรัพย์สินเคลื่อนที่

โทษ ทำให้ขาดจากความเป็นพระภิกษุ

ฉะนั้น โครงสร้างและองค์ประกอบของความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญาต่างประเทศ ตามประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย และตามพระธรรมวินัย จะมีโครงสร้างทางอาญาเหมือนกัน การครอบครองประกอบที่กฎหมายบัญญัติโครงสร้างองค์ประกอบความผิดคือ องค์ประกอบภายนอก และองค์ประกอบภายใน ทั้งเป็นความผิดกฎหมายการกระทำที่เป็นความผิดฐานยักยอกของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส ราชอาณาจักรไทย และพระธรรมวินัยข้อทูตียปราชิก ต้องมีการเปียดบังทรัพย์สินมาเป็นของตน ความรู้ผิดและชอบก็คือคุณธรรมทางกฎหมายสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและประเทศไทย คุณธรรมทางกฎหมายก็คือการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ ส่วนประเทศฝรั่งเศส คุณธรรมทางกฎหมายคือความไว้วางใจ และพระธรรมวินัยข้อทูตียปราชิกคุณธรรมทางกฎหมายคือพรหมจรรย์ของพระภิกษุในพระพุทธศาสนา

ความผิดฐานยักยอกที่กล่าวมาข้างต้นจะมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง เรื่องของการรับโทษ ความผิดยักยอกตามกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส และของราชอาณาจักรไทย มีโทษทั้งจำคุก และปรับ ถ้ามีเหตุการณ์ที่รับโทษเพิ่มขึ้น ส่วนพระธรรมวินัยข้อทูตียปราชิกนั้นไม่มีโทษจำคุก และปรับ แต่เป็นการขาดจากความเป็นภิกษุซึ่งถือว่าเป็นโทษร้ายแรงที่สุด นอกจากนั้นแล้วความผิดยักยอกตามกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศฝรั่งเศส และพระธรรมวินัยข้อทูตียปราชิก เป็นความผิดยอมความไม่ได้ ส่วนของประเทศไทยนั้นเป็นความผิดยอมความได้

3. ค้นพบความคล้ายคลึงและความแตกต่างของความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญาต่างประเทศ กฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย และพระธรรมวินัย

ความคล้ายคลึงกันของความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กฎหมายอาญาสาธารณรัฐฝรั่งเศส กฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย และพระธรรมวินัยข้อทูตีย

ปาราชิก คือการเปิดบังเอาทรัพย์ของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยมาเป็นของตน ทั้งเจตนาในการกระทำความผิดก็เหมือนกันคือเปิดบังเอาทรัพย์ของผู้อื่นมาเป็นของตน

ความแตกต่างของความผิดฐานลักขโมยตามประมวลกฎหมายอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย และพระธรรมวินัยข้อทุติยปาราชิก ดังนี้ 1) ผู้กระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศส และประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นบุคคลทั่วไปหรือบุคคลตามกฎหมาย ส่วนพระธรรมวินัยข้อทุติยปาราชิก เป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเท่านั้น 2) มูลค่าทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศส และประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทยไม่ได้กำหนดมูลค่าไว้ ส่วนพระธรรมวินัยข้อทุติยปาราชิก มูลค่าทรัพย์ต้อง 5 มาสก หรือ 1 บาทไทย ขึ้นไป 3) โทษ ตามประมวลกฎหมายอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศส และประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย โทษที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดมีทั้งจำคุก และปรับ ส่วนพระธรรมวินัยข้อทุติยปาราชิก โทษคือขาดจากความเป็นพระภิกษุซึ่งถือว่าเป็นโทษร้ายแรงเท่ากับโทษประหารของกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย เพราะถึงขั้นไม่สามารถกลับมาบวชเป็นพระภิกษุได้อีก ไม่มีโทษจำคุก และปรับ 4) คุณธรรมทางกฎหมายที่ต้องการคุ้มครอง ตามประมวลกฎหมายอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย ต้องการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ของเจ้าของทรัพย์ กฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ต้องการคุ้มครองการไว้วางใจ ส่วนพระธรรมวินัยข้อทุติยปาราชิก ต้องการคุ้มครองพรหมจรรย์ของพระภิกษุ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานลักขโมยตามประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย และพระธรรมวินัย มีลักษณะเหมือนกันคือมุ่งคุ้มครองกรรมสิทธิ์ในทรัพย์เหมือนกัน ในขณะเดียวกัน ในทางพระธรรมวินัยมุ่งคุ้มครองพรหมจรรย์ของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเพื่อขจัดความมัวหมองที่จะเกิดขึ้นในหมู่แห่งพระสงฆ์ แต่ในทางกฎหมายอาญาซึ่งเป็นฝ่ายราชอาณาจักรต้องการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของบุคคลอื่นและความสงบเรียบร้อยของสังคม สอดคล้องกับที่ คณิศ ญ นคร (2529) ได้กล่าวว่า คุณธรรมทางกฎหมายเป็นผลผลิตของทฤษฎีกฎหมายอาญาในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ทฤษฎีกฎหมายอาญาในขณะนั้นกล่าวว่ากฎหมายอาญาดำเนินหลักการคุ้มครองสิทธิสมบัติทั้งหลายทั้งที่เป็นทรัพย์สินสมบัติและสมบัติอื่นๆ (สมบัติในทางความคิด) ของบุคคล ชอบที่จะได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมายอาญา และเห็นกันว่ากฎหมายอาญาไม่มีหน้าที่นอกเหนือจากนี้ โดยนัยคุณธรรมทางกฎหมายเป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาทั้งที่เฉพาะในกรณี ที่บุคคลผู้เป็นเจ้าของสมบัติสามารถสละสมบัตินั้นได้เท่านั้น สมบัติที่สละได้ เช่น กรรมสิทธิ์ ความปลอดภัยของร่างกายเสรีภาพ เป็นต้น และมีความสอดคล้องกับหลักมหาปเทศ ซึ่งเป็นหลักการที่พระพุทธเจ้าทรงทราบและทรงเห็นกาลไกลว่า ภายหลังพุทธกาล เหตุการณ์สิ่งแวดล้อมและสังคมมนุษย์ จักเปลี่ยนแปลงพระพุทธศาสนาจะแผ่กว้างออกไปในนานาประเทศ พระวินัยที่ทรงบัญญัติไว้ นอกจากจะน้อยแล้ว ยังคลุมไม่ถึงพฤติกรรมของสมมติสงฆ์ในชั้นหลังที่เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ตามยุคสมัย จึงประทานแบบไว้เป็นหลักพิจารณาเรียก “มหาปเทศ” แปลว่าหลักสำหรับอ้างอิงหรือหลักสำคัญสำหรับพิจารณา ตามที่ปรากฏในพระวินัยปิฎกจำแนกเป็น 4 อย่าง คือ 1) สิ่งใดมิได้ทรงห้ามไว้ว่าไม่ควร แต่เข้ากันได้กับสิ่งเป็น

อกับปิยะ ชัดกับสิ่งเป็น กับปิยะ สิ่งนั้น ย่อมไม่ควร 2) สิ่งใดมิได้ทรงห้ามไว้ว่าไม่ควร แต่เข้ากันได้กับสิ่งเป็น กับปิยะ ชัดกับสิ่งเป็น อกับปิยะ สิ่งนั้นย่อมควร 3) สิ่งใดมิได้ทรงอนุญาตไว้ว่าควร แต่เข้ากันได้กับสิ่งเป็น อกับปิยะ ชัดกับสิ่งเป็น กับปิยะ สิ่งนั้นย่อมไม่ควร และ 4) สิ่งใดมิได้ทรงอนุญาตไว้ว่าควร แต่เข้ากันได้กับสิ่งเป็น กับปิยะ ชัดกับสิ่งเป็น อกับปิยะ สิ่งนั้นย่อมควร (ปลื้ม โชติชูชูยางกูร, 2559)

2. ผลการศึกษาโครงสร้างและองค์ประกอบของความผิดฐานยกยอกตามประมวลกฎหมายอาญาต่างประเทศ ประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย และพระธรรมนูญ จะมีโครงสร้างทางอาญาเหมือนกัน การครอบงำประกอบที่กฎหมายบัญญัติโครงสร้างองค์ประกอบความผิดคือ องค์ประกอบภายนอก และองค์ประกอบภายใน ทั้งเป็นความผิดกฎหมายการกระทำที่เป็นความผิดฐานยกยอกของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศฝรั่งเศส ประเทศไทย และพระธรรมนูญข้อหุติยาปราชิก ต้องมีการเบียดบังทรัพย์สินมาเป็นของตน ความรู้ผิดและชอบก็คือคุณธรรมทางกฎหมายสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและประเทศไทย คุณธรรมทางกฎหมายก็คือการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ ส่วนประเทศฝรั่งเศส คุณธรรมทางกฎหมายคือความไว้วางใจ และพระธรรมนูญข้อหุติยาปราชิกคุณธรรมทางกฎหมายคือพรหมจรรย์ของพระภิกษุในพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับแนวคิดของเกียร์ติจอร์ วัจนะสวัสดิ์ (2544) ที่ได้กล่าวว่า กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติว่า การกระทำหรือไม่กระทำการอย่างใด เป็นความผิดและกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไว้ด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่ง กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติห้ามมิให้มีการกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด หรือบังคับให้มีการกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด โดยผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษ และสอดคล้องกับแนวคิดของจิตติ ดิงศักดิ์ (2546) ที่ได้สรุปว่า กฎหมายอาญา ได้แก่ 1) เป็นกฎหมายมหาชน 2) ว่าด้วยความผิดและโทษอาญา 3) ตามปกติบังคับเฉพาะการกระทำในอาณาเขต 4) บัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษร 5) ไม่มีผลย้อนหลังในทางลงโทษบุคคลหรือให้รับโทษหนักขึ้น

3. ผลการศึกษาความคล้ายคลึงและความแตกต่างกันของความผิดฐานยกยอกตามประมวลกฎหมายอาญาต่างประเทศ ประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย และพระธรรมนูญ พบว่า ความคล้ายคลึงกันของความผิดฐานยกยอกตามประมวลกฎหมายอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศส กฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย และพระธรรมนูญข้อหุติยาปราชิก คือ การเบียดบังเอาทรัพย์สินของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยมาเป็นของตน ทั้งเจตนาในการกระทำความผิดก็เหมือนกันคือเบียดบังเอาทรัพย์สินของผู้อื่นมาเป็นของตน สอดคล้องกับแนวคิดของทวิเกียร์ติ มีนะกนิษฐ (2563) ได้เสนอไว้ว่า กฎหมายอาญานั้นมุ่งที่ตัวผู้กระทำความผิดยิ่งกว่าผลของการกระทำความผิด ดังนั้น แม้ผลไม่เกิด เช่น การพยายามกระทำความผิดหรือผู้ให้กระทำความผิด กฎหมายอาญาจะต้องลงโทษ เพราะผู้กระทำได้แสดงเจตนากระทำความผิดอาญาออกมาแล้ว เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้นั้นกระทำความผิดอีกต่อไป จึงลงโทษไม่ให้เบียดเบียนและให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดได้ปรับปรุงแก้ไขยิ่งกว่าที่จะลงโทษเพื่อเป็นการชดใช้หรือแก้แค้นทดแทนผู้เสียหาย แต่ทั้งนี้ก็ได้หมายความว่าไม่มีลักษณะของการแก้แค้นเสียเลย โดยเห็นได้จากระดับของโทษที่แตกต่างกันไปตามความร้ายแรงของลักษณะของการกระทำและผลของการกระทำ เพราะหากการลงโทษมิได้กำหนดให้มีผลเป็นการแก้แค้นทดแทนเลย ย่อมจะทำให้ผู้เสียหายรู้สึกว่าการกระทำความผิดมิได้รับผลตอบแทนที่สมควรจะได้รับจากการกระทำความผิด อันอาจจะส่งผลให้เกิดการแก้แค้นกันเองเกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ โทษที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำความผิดนั้นจะต้องได้สัดส่วนกับผลของการกระทำความผิดเพื่อความสมดุลกันระหว่างการกระทำความผิดและโทษที่จะได้รับ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ ความรับผิดชอบทางอาญาและพระธรรมวินัยของพระภิกษุ ศึกษากรณี พระภิกษุกระทำความผิดฐานยักยอก ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมาเปรียบเทียบระหว่างความรับผิดชอบทางอาญาและพระธรรมวินัยของพระภิกษุ ศึกษากรณี พระภิกษุกระทำความผิดฐานยักยอก ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบทางอาญา การกระทำที่มีผลกระทบกระเทือนต่อสังคมหรือคนส่วนใหญ่ของประเทศ เมื่อบุคคลใดกระทำความผิดทางอาญา จะต้องได้รับโทษตามกฎหมายอย่างน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำความผิด กฎหมายมิได้ถือว่าการกระทำความผิดทุกอย่างร้ายแรงเท่าเทียมกัน การลงโทษผู้กระทำความผิดจึงขึ้นอยู่กับกระทำความผิด และสังคมมีความรู้สึกต่อการกระทำนั้นๆ ว่าจะอะไรเป็นปัญหาสำคัญมากน้อยเพียงใด 2) พระธรรมวินัย พระธรรมคือคำสอนที่พระพุทธเจ้าทรงแสดง ทรงกล่าว ทรงบอก ทรงเปิดเผยไว้ ส่วนพระวินัย คือ คำสั่งอันเป็นข้อห้ามที่พระพุทธเจ้าส่งบัญญัติขึ้นให้พระภิกษุถือปฏิบัติ ดังนั้น เมื่อรวมกันแล้วพระธรรมวินัยจึงเป็นทั้งข้ออนุญาตและข้อห้าม 3) พระภิกษุ ชายผู้สละการครองเรือนครองพรหมสมบัติแล้วออกบวชเป็นพระในพระพุทธศาสนา และถือวัตรปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอันเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธองค์เพื่อฝึกพัฒนาตนให้รู้แจ้งเห็นจริงตามพระธรรมวินัยและสอนให้ผู้อื่นรู้แจ้งเห็นจริงด้วย และ 4) ยักยอก ความผิดอาญาฐานเบียดบังเอาทรัพย์สินของผู้อื่นที่อยู่ในความครอบครองของตนไว้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง หรือเอาทรัพย์สินที่เขามอบให้โดยสำคัญผิด หรือเก็บทรัพย์สินหายได้แล้วเอาเป็นประโยชน์เสีย สรุปดังภาพที่ 1

ความรับผิดชอบทางอาญาและพระธรรมวินัยของพระภิกษุ: ศึกษากรณี พระภิกษุกระทำความผิดฐานยักยอก
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทยและพระธรรมวินัย
การเปรียบเทียบโครงสร้างและองค์ประกอบของความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญาต่างประเทศ ประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย และพระธรรมวินัย
การวิเคราะห์ความคล้ายคลึงและแตกต่างกันของความผิดฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญาต่างประเทศ ตามประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย และพระธรรมวินัย
แนวทางการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดของพระภิกษุที่ประพฤติดุติฐานยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อให้สอดคล้องกับพระธรรมวินัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

- ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ขอเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นมาตรา 352/1 ดังนี้ “มาตรา 352/1 ถ้าผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 352 วรรคแรก เป็นพระภิกษุ ต้องระวางโทษ

จำคุกหนักขึ้นกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรา 352 วรรคแรกอีกกึ่งหนึ่ง

1.2 ข้อเสนอแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย ในมาตรา 356 ดังนี้ “มาตรา 356 ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้ ยกเว้นมาตรา 352/1”

1.3 ข้อเสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ในหมวดที่ 4 เรื่องนิคกรรม และการละสมณเพศ เป็นมาตรา 26 วรรค 2 ดังนี้ “มาตรา 26 พระภิกษุรูปใด..... พระภิกษุตามวรรค 1 ที่ต้องอาบัติปาราชิกไม่ว่าบทใดบทหนึ่ง ไม่สามารถกลับมาขอบวชเป็นพระภิกษุได้อีกต่อไป”

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ความรับผิดชอบทางอาญาและพระธรรมวินัยของพระภิกษุ: ศึกษากรณี พระภิกษุกระทำผิดที่สอดคล้องกับปาราชิกสิกขาบท

2.2 ความรับผิดชอบทางอาญาและพระธรรมวินัยของพระภิกษุ: ศึกษากรณี พระภิกษุกระทำผิดที่สอดคล้องกับสังฆาติเสสิกขาบท

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2544). คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1. กรุงเทพมหานคร: จีระการพิมพ์.
- คณิต ณ นคร. (2529). ผู้เสียหายในคดีอาญา. วารสารอัยการ, 1(1), 48.
- จิตติ ตังศภักดิ์. (2546). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1. กรุงเทพมหานคร: จีระการพิมพ์.
- ณัฐธิดา ใจเย็น. (2558). ความเหมาะสมของมาตรการทางกฎหมายอาญาที่บังคับใช้แก่ภิกษุในการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์:ศึกษาเฉพาะกรณี ลักทรัพย์ ยักยอก ฉ้อโกง. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2563). คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ไทยรัฐ. (2565). โฟกัส คอมเมนต์แซ่บ หลังรู้ข่าว อดีตพระกาโตะ เบิกเงินวัด 6 แสนบาท. แหล่งที่มา <https://www.thairath.co.th/entertain/news/2384121> สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2565.
- ปลื้ม โชติขจร. (2559). คำบรรยายกฎหมายคณะสงฆ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2555). นิติศาสตร์แนวพุทธ. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.